

Sylabus kurzu *SOC455 Sociologie dětství*

magisterské studium sociologie FSS MU

podzimní semestr 2005

vyučující: Igor Nosál, Ph.D.
způsob zakončení: Zk
počet kreditů: 12
týdenní rozsah: 1/1 (13 lekcí, 26 hodin výuky)
typ kurzu: nepovinně volitelný (B kurz)

anotace kurzu:

Kurz poskytuje studentům vhled do současné teoretické a výzkumné tematiky "nové sociologie dětství", chápající dětství jako sociálně konstruovanou instituci. Kurz se zaměřuje na kulturní a sociální kontexty modernity a post-moderního zlomu, v jejichž rámci je dětství utvářeno a přetvářeno jako sociálně konstruovaný fenomén. Vedle teoretického základu kurz nabízí tvůrčí dílnu v podobě prezentace studenty vypracovaných výzkumných návrhů spojených s malým před-výzkumem (dílní analýzou shromážděného výzkumného materiálu).

Studentům budou v první polovině kurzu předloženy v postupné řadě několika tematických okruhů na každou týdenní seanci zpravidla 2-3 texty. Texty jsou přístupné ve formě čítanky textů ke kurzu SOC455, která je umístěna v knihovně FSS. Případné nové a doplňující texty mohou být umístěny také na „studijních materiálech“ ke kurzu v IS MU.

Úkolem každého posluchače bude v této "čtecí" části kurzu prostudovat a promyslet na každý týden alespoň 1 z předepsaných textů a připravit si poznámky k diskusi (mohou to být např.: krátký návrh formulující novou zajímavou výzkumnou otázku vyplývající z textu, kritická úvaha o teoretických předpokladech či implikacích studovaného textu, diskuse o možném metodologickém postupu při zkoumání otázky rozebírané v textu či návrh alternativního metodologického postupu, rozprava o relevanci závěrů autorů studovaných textů, porovnání s vlastními pozorováními a zkušenostmi atd.) Pokud budou tyto diskusní poznámky upravené do písemného textu v rozsahu 1-2 stránky ve formátu Word vyvěšeny 24 hodin před konáním dotyčného semináře/přednášky, získává student za každý takový diskusní příspěvek 5 bodů).

Druhá polovina kurzu (5 posledních týdnů výuky v semestru) bude mít podobu workshopu (pracovních seminářů), ve kterých budou studenti prezentovat a diskutovat své vlastní práce (návrh výzkumu s dílní analýzou určitých zdrojů). Ve své prezentaci vlastního malého výzkumného návrhu budou studenti prokazovat znalost výchozího literárního kontextu z teoretické části kurzu a schopnost jej propojit s vlastní výzkumnou aplikací a vhodným metodologickým přístupem při realizaci svého malého cvičného empirického či teoretického zkoumání (zpravidla půjde o návrh výzkumu s malou případovou studií, dílní analýzou shromážděných zdrojů výzkumu - jako například analýzou interview, publikovaných textů nebo vizuálních materiálů, analýza pozorování atd., může však jít také o teoretické rozpracování nějakého tématu). Každý student představí svůj *návrh výzkumu z předvýzkumem* (případovou studií, dílní analýzou empirických či literárních zdrojů) ve 20 minutové prezentaci na workshopu. Vyvěsí také písemnou podobu své práce 24 hodin před vlastní prezentací na stánkách kurzu v IS (rozsah 3.000-5.000 slov). Práce pak budou samotnými studenty vzájemně ohodnoceny. Vybrané kvalitní studie budou publikovány na webových stránkách věnovaných výzkumu dětství, případně v tištěné podobě.

Hodnocení studentů na závěr kurzu: hodnocení aktivity (diskusní příspěvky) v „čtecí“ části kurzu: 0-40 bodů, ústní i písemná prezentace seminární práce a její „obhajoba“ u závěrečné zkoušky ve formě společného ústního kolokvia (0-60 bodů). Studenti musí pro získání kreditů dosáhnout v celkovém hodnocení minimálně 60 bodů.

Témata lekcí/seminářů:

1. Výzkum dětství a „nová“sociologie dětství (21.9. „Orientační týden“ - výuka se nekoná, prosím vyvěste svou diskusi k textům na „studijních materiálech“ v IS)
četba: Jenks,Ch. 1996: 32-51. Prout,A.-James,A. in James, Alison - Prout, Alan eds. 1997: 7-30.
Leonard,D.*Persons in Their Own Right: Children and Sociology in the UK.* in Chisholm,L.-Büchner,P.-Krüger,H.H.-Brown.P.1990:58-64. James,A.-Jenks,Ch. and Prout,A.(1998) 2002: *Researching Childhood*, s.169-191.
2. Státní svátek 28.9. (Výuka se nekoná, prosím vyvěste svou diskusi k textům na „studijních materiálech“ v IS)
Historické proměny sociálních představ o dětství a zrození moderního dětství.
Četba: Ariès,P.*From Immodesty to Innocence* in Jenkins,H.ed.1998.*The Children's Culture Reader.* 41-57.
Robertson,P.*Home As a Nest: Middle Class Childhood in Nineteenth-Century Europe* in deMause 1995:407:428.
Hendrick,H.*Construction and Reconstructions of British Childhood: An Interpretative Survey, 1800 to the Present.* In James, Alison - Prout, Alan eds. 1997:34-60.
3. 5.10. „Mizející dětství“ a postmodernita
Četba: Postman,N.(1982), 1994:120-153. Jenks,Ch. 1996 *The Postmodern Child* in Brannen,J.-O'Brien 1996:13-25. Hood-Williams,J.*Patriarchy for Children: On the Stability of Power Relations in Children's Lives.* in Chisholm,L.-Büchner,P.-Krüger,H.H.-Brown.P.1990:155-171.
4. 12.10. Moderní rodina a dětství
Četba: Lipovetsky,G.1999 *Soumrak povinnosti.* (s.179:192). Clarke,L.*Demographic Change and Family Situation of Children* in Brannen,J.-O'Brien 1996:66-83. Solberg,A.: *Negotiating Childhood. Changing Constructions of Norwegian Children.* In James, Alison - Prout, Alan eds. 1997:126-144. Backett-Milburn,Kathryn: *Children, Parents and the Construction of "Healthy Body" in Middle-Class Families.* In: Prout,Alan ed.2000. *The Body, Childhood and Society.*New York:Palgrave Macmillan, s.79-100.
5. 19.10. Dětství pod dohledem moderního vládnutí: školní dohled, expertní vědění a státní moc **(Pozor! Přihlášení předběžných témat prací k prezentaci ve workshopu a rozdělení termínů prezentací!)**
Četba: Woodhead,M.*Psychology and the Cultural Construction of Children's Needs* in James, A. - Prout, A. eds. 1997: 63-84. James,Alison – James,L.Adrian.2004.*Constructing Childhood.* New York:Palgrave Macmillan (Kap.5.Education, s.117-139). Simpson, Brenda: *The Body as a Site of Contestation in School.* In: Prout,Alan ed.2000. *The Body, Childhood and Society.*New York:Palgrave Macmillan, s.60-78.
6. 26.10. Symbolická reprezentace dětství v současné kultuře a médiích
Četba: Hunt,P.-Frankenberg,R. *It's a Small World: Disneyland, the Family and the Multiple Re-representations of American Childhood.* in James, Alison - Prout, Alan eds. 1997:107-125. Kincheloe,J.L.*The New Childhood: Home Alone As a Way of Life.* in Jenkins,H.ed.1998.*The Children's Culture Reader.*s.159-177.
7. 2.11. **(Pozor, čtecí týden - přednáška/seminář se nekoná. Běžte do knihovny! Těšíme se na Vaše diskusní příspěvky na IS MU)**
Dětská kultura a hra
četba: Kline,S. *The Making of Children's Culture.* in Jenkins,H.ed.1998.*The Children's Culture Reader.* S.95-109. James,A.-Jenks,Ch. and Prout,A.(1998) 2002: *"Play as Childhood Culture?"*s.81-100. Seiter,E. *Children's Desires/Mother Dilemmas. The Social Context of Consumption* in Jenkins,H.ed.1998.*The Children's Culture Reader.*s.297-317. Rand,E.*Older Heads on Younger Bodies.* in Jenkins,H.ed.1998.*The Children's Culture Reader.*s.382-393.
8. 9.11. Dětství v sociálním prostoru; město a děti ulice
Četba: James,A.-Jenks,Ch. and Prout,A.(1998) 2002: *"Childhood in Social Space"*s.37-58. Glauser,B.: *"Street Children: Deconstructing a Construct"* In James, Alison - Prout, Alan eds. 1997:145-164.
Ackroyd,Peter.2002.*Londýn. Biografie.* Praha:BB Art. (Kap.68.Chlapci a děvčata si začínají hrát. S.585-601.)
Blažek,Bohuslav-Olmerová,Jiřina.1986.*Průhledy do dětství.* Praha:Avicenum.(s.5-30).
9. 16.11. Workshop 1
10. 23.11. Workshop 2
11. 30.11. Workshop 3
12. 7.12. Workshop 4
13. 14. 12. Workshop 5

Literatura:

- DeMause,L.(1974)1995. *The History of Childhood*. London:Jason Aron Inc.
- Chisholm,L.-Büchner,P.-Krüger,H.H.-Brown.P.1990. *Childhood, Youth and Social Change. A Comparative Perspective*. London, New York, Philadelphia:The Falmer Press.
- James,Alison – James,L.Adrian.2004. *Constructing Childhood*. New York:Palgrave Macmillan
- James, Alison - Prout, Alan eds. 1997. *Constructing and Reconstructing Childhood. Contemporary Issues in the Sociological Study of Childhood*. London, Washington:Falmer Press.
- James,A.-Jenks,Ch. and Prout,A.(1998) 2002 *Theorizing Childhood*. Cambridge:Polity.
- Jenkins, Henry ed. 1998. *The Children's Culture Reader*. New York and London:New York University Press.
- Jenks,Ch. 1996. *Childhood*. London and New York: Routledge.
- Lipovetsky,G.1999. *Soumrak povinnosti*. Praha:Prostor
- Postman,N.(1982) 1994. *The Disappearance of Childhood*. New York:Vintage Books
- Prout,Alan ed.2000. *The Body, Childhood and Society*.New York:Palgrave Macmillan

(Texty předepsané četby uváděné v sylabu kurzu jsou nakopírovány a svázané v interní „čítance“ ke kurzu, umístěné v knihovně FSS. K dispozici jsou v knihovně FSS ve většině případů také původní knižní tituly, některé texty mohou být také přístupné v elektronické podobě na studijních materiálech kurzu v IS MU. V případě chybějících textů obraťte se na vyučujícího - e-mail: nosal@fss.muni.cz)